

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Aliæ Theologorum opiniones. c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

*Dæmones
non potuerunt
simul cum
pœna damni
habere pœ-
nitentiam.*

tuum peccati contra Deum, quod Deus nunquam immittit in primo peccato, sed propter priora peccata: de pœna autem damni idem ostenditur: nam si aliqua ratione quis posset dicere in eodem instanti peccasse dæmones, & incurrisse hanc pœnam, maxime quia hæc pœna posita est in pœnatione gratia iustificantis, aut habitualis: hæc autem ratio non sufficit. Nam privatio huiusmodi non quouis modo accepta, est pœna damni æterna, alioqui & homines, dum peccant in hac vita, & privant se gratia habituali aut iustificante, incidere deberent in pœnam æternam: præsertim vero illi, qui iam non sunt surrecturi à peccato, nec vnum iustitiam habebunt, quod tamen nullus concedit. Cum igitur hæc privatio sit tantum pœna damni, ab eo puncto temporis, à quo ex lege Dei restaurari non potest, & hæc lex non incipiat damnare hominem, aut Angelum à primo instanti, quo peccare incipit, sed tempore deinde sequenti: efficitur, Angelum non incurrisse pœnam damni in primo instanti, etiam si in eo privatus fuerit gratia habituali, aut iustificante, quare non dicuntur Angeli in primo instanti caruisse auxilio sufficienti, cum adhuc essent in via, sed tantum à tempore sequenti peccatum. Quod autem sit hoc auxilium sufficiens, quod damnati privati sunt, disp. 240. & sequenti dicemus.

33.
*Fulgentius
Locus obicitur.*

Ceterum qui præcedentem sequuntur sententiam conantur eam probare ex Patribus. Primo ex Augusti. aut potius Fulgentii libro de fide ad Petrum cap. 3. ante medium, ubi ita scribit. Pars itaque Angelorum, a suo Creatore Deo (quo solo bono beata fuit) voluntaria prorsus averseione decessit, aequitatis suprema iudicio initium sue damnationis in ipsa averseione voluntatis invenit, ut non aliud ei esset incipere iam puniri quam illius beatifici boni dilectione destitui. Hæc Fulgentius. Quibus expressa videtur prædicta sententia. Respondendo, dupliciter intelligi posse, fuisse initium damnationis primum Angeli peccatum. Vno modo extrinsece, quia deinde proxime sequuta est damnatio. Altero modo intrinsece, ut ipsa voluntaria averseio fuerit pars damnationis intrinsece. Dico igitur, priori modo dictum fuisse à Fulgentio, initium damnationis fuisse in ipsa averseione, non tamen posteriori modo. Loquor autem de averseione illa voluntaria, quæ prima fuit, ut hæc non potuerit esse initium intrinsecum damnationis in primo instanti, non temporis discreti, sed correspondenti temporis nostro: nam idem instans temporis discreti respondere potest temporis nostro: ea vero parte, qua respondet primo instanti nostri temporis, non potuit esse initium intrinsecum damnationis, propter rationes allatas: tamen si eadem averseio perseverans, pro tempore sequenti esse potuerit pœna damnationis, ut disp. 240. explicabitur. Quare quod dixit Fulgentius, Angelum incipere iam puniri, nihil aliud esse, quam Dei dilectione destitui: eodem modo debet intelligi, de initio extrinseco damnationis.

*Damasius
exponitur.*

Deinde obicitur nobis aduersarij Nyss. libro 1. philosophia cap. 3. & Damasc. 2. num. 2. lib. de fide cap. 4. in fine, qui docent, idem fuisse Angelis lapsum, quid hominibus est mors: atqui in ipso puncto mortis homines iam sunt damnati: ergo etiam Angeli in ipso momento lapsus damnationem incurunt. Respondendo, Damasc. & Nyss. non loqui de morte in facto esse, hoc est, de momento illo

ARTIC. V.

separationis animæ à corpore: sed præuis dispositionibus, quæ proxime præparant ad mortem, tunc enim dicitur homo mori, in instanti autem separationis dicitur iam mortuus, & huiusmodi comparant lapsum Angelorum. Hoc autem colligo ex verbis, quæ subiungit Damascenus, quæ etiam sensum alius verbis expressit Nyssen. loquitur enim Damascen. Post lapsum enim præuisam est illam (hoc est Angelis) omnis respiciendi facultas, quæ modum & hominibus, postquam ex hac vita migraverunt, non dixit Damascen. Angelis in ipso lapso fuisse præclusam viam salutis, sed post lapsum, nec hominibus in ipsa migratione, & morte, sed post mortem, constat autem hominibus peccatum esse viam salutis in ipso puncto, quo separati sunt à corpore, ergo nomine mortis non intellexit separationem ipsam, sed præuis dispositiones, quas diximus: & his comparat lapsum Angelorum. Eodem modo Elias Cretensis in oratione contra Nazianz. quæ est inuectiva 3. contra Iulianum in illa verba, Quocirca cum potentia, & dixit. Post lapsum nullus est Angelis penitentia locus, quem admodum nec hominibus post mortem. Non dixit, in ipso lapso, nec ipsa morte: sed post lapsum in Angelis, & post mortem in hominibus.

CAPVT VIII.

Alia Theologorum opiniones.

QVarta sententia sit Capreoli in 2. dist. 4. quæ articulo 1. concludit, præsertim vero illam addit art. 3. ad 1. contra quintam conclusionem, quæ de recentiores Thomistæ libenter amplectuntur: de quoad instanti assignationem, quibus complexa fuit via Angelorum, sequitur etiam fuerunt Scoto in 2. dist. 5. q. 1. §. Ad primam questionem, Gabriel addit dist. quest. 1. art. 2. Bassolis quest. 1. art. 5. quævis enim Gabriel, & Bassolis alio modo instanti via Angelorum assignant: hanc tamen sententiam inter magis probabiles opiniones connumerant, dicunt autem omnes à Capreolo in assignando primo instanti dumtaxat, quia Capreolus putat Angelos omnes in gratia fuisse creatos, & in eo gloriam non meruisset at vero ceteri censerunt omnes Angelos in pura natura productos fuisse. Tria igitur instantia temporis discreti tam bonis, quam malis Angelis constituit Capreolus in opotum primo, & secundo utrique fuerunt in via: verso tamen modo, ut in primo utrique fuerunt in gratia creati, sed nullus meruit beatitudinem, quia receperunt gratiam sine actu proprio, & dispositione: in secundo vero boni meruerunt beatitudinem operantes ex gratia, mali autem peccaverunt amittentes gratiam: in tertio boni beatitudinem in præmium receperunt, mali autem damnationem incurrerunt. Arbitratur etiam Capreolus, impossibile fuisse, Angelos in primo instanti beatitudinem promereri, etiam si gratia fuerint creati: at vero Scotus illis meritum huiusmodi denegat, quia censet, in pura natura creatos fuisse.

Hæc sententia, quod attinet ad primum instanti, ut defenditur ab Scoto, supra impugnata est disp. 226. c. 2. & seq. ubi probauimus Angelos omnes in gratia creatos esse: deinde contra Capreolum ostendimus disp. 227. c. 1. Angelos proprio dispositione liberi arbitrij ex gratia Dei ipsum gratiam habitalem recepisse, quam quidem vitam dei positionem in homine esse meritum sit æternæ ex p.

ex professo monstrabimus 1. 2. qu. 11. art. 8. eadem autem ratio erit in Angelis. Potro autem Angelos potuisse in primo instanti mereri, infra probandum erit disp. 236. cap. 4. ex quibus omnibus constat, falsam esse prædictam opinionem.

Sunt præterea tres alij modi, quibus Scotus, & Gabriel locis allegatis illa instantia in Angelis assignant, mea quidem sententia improbabilis. Primus modus est, vt in primo instanti omnes fuerint in pura natura, in secundo boni cum merito, & mali cum peccato, in tertio denique boni acceperint gratiam, & gloriam, mali vero damnati fuerint. Ceterum meritum illud ad gratiam, & gloriam, quod concedunt Scotus & Gabriel in secundo instanti dicunt fuisse non eodignum ad vitam æternam, sed quod vocat de cõgruo ad gratiam, illudque ex propriis viribus fuisse factum. Hic autem modus philosophandi præter illud, quod docet de primo instanti de quo satis dictum est, duo alia continet absurda. Vnum est, meritum congruum ad gratiam fuisse ex propriis viribus: quod non minus damnatum est in Angelis, quam est in hominibus: sic enim vera ratio gratiæ tollitur, vt disp. 9. 1. cap. 12. & sequentibus satis probatum est: alterum absurdum est, simul concessam fuisse gratiam, & gloriam Angelis: sic enim cogitur asserere, gloriam datam fuisse bonis Angelis sine vilo merito condigno, quod est absurdum: nec enim maior ratio est, cur hominibus nõ detur gloria, nisi condigne laborantibus, & merentibus, Angelis vero absque vilo condigno merito fuerit concessa. Porro autem illud absurdum sequi, manifestum est ex dictis c. 5. & 6. vbi ostendimus, non potuisse simul duratione esse meritum cum beatitudine. Secundus modus assignandi illa instantia in Angelis adducitur etiam ab eodem Scoto, ita vt assignentur quatuor instantia, seu moræ (vt ipse vocat) in quarum prima omnes fuerint in pura natura, in secunda omnes eodem modo perfluerint, in tertia boni meruerint per gratiam beatitudinem, mali autem peccauerint, in quarta boni receperint præmiũ bonorum operum, mali autem penam. In hoc autem modo præter id, quod ait de primo instanti: illud etiam mihi non probatur: nec video quâ ratione probari possit, quod ait de secundo: vnde namque constare, aut colligi vilo modo potest, in secundo instanti adhuc perseverasse omnes in pura natura sine gratia, & sine peccato: adde etiam, quod opus non est diuidere duo instantia in via bonorum Angelorum, vt c. 10. ex mente S. Thomæ monstrabimus.

Tertius modus assignandi instantia, apud eundem Scotum, est, vt quatuor fuerint moræ, seu instantia, in quorum primo omnes fuerint in pura natura creati: secundum, in quo omnes in gratia sine merito: in tertio boni meruerint & in gratia perseverauerint, mali vero peccauerint, in quarto boni receperint præmiũ beatitudinis pro bonis operibus, mali vero supplicium pro peccato. Hic autem modus, præter id, quod de primo instanti asserit, quod iam sæpius refutatum est, id, quod dicit de secundo, & tertio, probabile non est, nam in eodem instanti potest incipere gratia, & meritum, vt supra ostendimus.

CAPVT IX.

Ferrariensis sententia.

EX his opinionibus, quæ mihi non probantur, extrema sententia sit Ferrariensis. 3. contra gent.

Vasquez in 1. p. tom. 2.

cap. 10. §. Hæc dicta sunt: vbi docet Angelorum bonorum viam vique ad beatitudinem duobus instantibus consistisse, in quorum priori meruerint beatitudinem, in posteriori vero illam receperint. De priori tamen philosophatur, vt asserit, in ea ita Angelos fuisse promeritos suam beatitudinem, vt in eo peccare non potuerint, de quo disp. 235. disserendum erit. In posteriori vero, in quo boni gloriam consequuti sunt, inquit, non meruisse, neque mereri potuisse, supposito statu beatitudinis, quia cum beatitudine ipsa meritum esse non potest, vt ostensum iam est. Absolute tamen mereri potuisse, & peccare, si beatitudinem consequuti non fuissent. Viam autem malorum Angelorum vique ad damnationem duobus etiam instantibus complet, in quorum priori in gratia creati gloriam meruerint: in posteriori vero peccauerint, simulque damnationis penam incurrerint: hoc vero nulla alia ratione probat, nisi quia non videtur superesse probabilior alius modus, quo assignemus Angelorum viam, & vt sententiam S. Thomæ ex parte tueatur, qui docet, bonos Angelos post vnum actum meriti beatitudinem recepisse de quo inferius dicemus.

Hæc opinio mihi nulla ratione probatur, eo quod ex ea nonnulla sequantur absurda. Primo enim ex ea sequitur, bonos Angelos nunquam habuisse libertatem ad peccandum, non in priori instanti, iuxta ipsius Ferrariensis doctrinam peccare non poterunt: neque etiam in posteriori, quia in eo fuerunt beatitudinem consequuti, nullus autem beatus peccare potest, sed necessitate præcedenti ex vi ipsius visionis à peccato detinetur.

Ceterum respondet Ferrariensis, in Angelis bonis manifeste cum beatitudine ipsam facultatem libertatis, quæ ex se Angelis peccare poterant, tamen facta suppositione visionis claræ Dei peccare non possent; hæc tamen suppositionem nihil nocere naturæ libertati Angelorum, veluti eo, quod Petrus sedat, non tollitur, nec impeditur eius libertas, quamvis ex hac suppositione aliqua necessitas sequatur.

Hoc tamen responsum nullius momenti est, nam quamvis suppositio operationis præsentis non tollat libertatem, quæ illa operatio dicitur fieri, etiam si facta suppositio sequatur aliqua necessitas, tamen non videtur eadem ratio de visione clara Dei collata cum libertate peccandi: quia necessitas illa, quæ supponimus operationem liberam præseutem, est necessitas consequens vt disputat. 68. & 99. atque alibi sæpius dictum est. Consequens autem necessitas, vt ibidem ex doctrina Anselmi probauimus non tollit, nec impedit, nec nocet libertati: at necessitas non peccandi, quæ sequitur ex visione, est certe necessitas præcedens libertatem: quia necessitas procedens ex cognitione, cum sit prior libertate voluntatis, & indifferentia, semper est præcedens: hæc autem impedit libertatem, vt ex eodem Anselmo, & ratione ibi de probauimus. Quare cum in primo instanti nullo modo fuerint Angeli liberi ad peccandum, vt supponit Ferrariensis (& hoc quidem non solum suppositione facta, quod non peccauerint, sed absolute, quia primum instans creationis non est capax peccati) & deinde in secundo instanti fuerint Angeli præditi visione clara, cum qua voluntas non potest peccare, sed necessario